

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/11/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013201313
Dátum vydania rozhodnutia:	27.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1013201313.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a členov senátu JUDr. Jarmily Urbanovej a JUDr. Jany Baricovej, v právnej veci navrhovateľa F., bytom v F., G., proti odporcovi Centru právnej pomoci, Kancelária Bratislava, so sídlom v Bratislave, Nám. Slobody 12, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu z 19. júna 2013, sp. zn. 5656/2013, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. novembra 2013, č. k. 9Sp/49/2013-21, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 8. novembra 2013, č. k. 9Sp/49/2013-21 m e n í tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu z 19. júna 2013, sp. zn. 5656/2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 8. novembra 2013, č. k. 9Sp/49/2013-21 potvrdil rozhodnutie odporcu z 19. júna 2013, sp. zn. 5656/2013. Napadnutým rozhodnutím odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (ďalej len „zákon o bezplatnej právnej pomoci“ alebo „ZBPP“) z dôvodu, že vo veci nemožno vylúčiť zrejmú bezúspešnosť sporu.

Krajský súd poukázal na to, že navrhovateľ žiadal od odporcu priznanie nároku na bezplatnú právnu pomoc v dovolacom konaní v exekučnej veci vedenej na Okresnom súde Bratislave I, sp. zn. 2Er 677/2011, konkrétne vo veci zamietnutia námietok proti exekúcii a nepovolenia odkladu exekúcie (uznesenie zo 14. júna 2012, č. k. 2Er/677/2011-57). Stotožnil sa s názorom odporcu o neprípustnosti dovolania proti uzneseniu prvostupňového súdu v cit. exekučnej veci, a teda rovnako skonštatoval zrejmú bezúspešnosť sporu ako dôvod pre nepriznanie nároku na bezplatnú právnu pomoc podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 250l ods. 2, § 250k Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a účastníkom konania ich náhradu nepriznal, keď navrhovateľ v konaní nebol úspešný a odporca si náhradu trov neuplatnil.

Proti tomuto rozsudku podal v lehote ustanovenej zákonom odvolanie navrhovateľ, žiadajúc, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil a vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Namietal pochybenie krajského súdu, ktorý sa podľa názoru navrhovateľa v rozpore s platnou právnou úpravou zamerával na potvrdenie vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, pričom sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s námietkami navrhovateľa ohľadom nezákonnosti postupu odporcu. V dôsledku toho mal navrhovateľ rozsudok krajského súdu za nedostatočne odôvodnený, čo podľa neho založilo jeho nezákonnosť a dôvod pre jeho zrušenie.

Poukázal najmä na to, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho námietkou, že odporca v napadnutom rozhodnutí skonštatoval len nemožnosť vylúčenia zrejmej bezúspešnosti, teda nekonštatoval jednoznačne, že táto je daná. Nemožnosť vylúčenia zrejmej bezúspešnosti však podľa názoru navrhovateľa nie je totožná s požiadavkou podľa § 6 ods. 1 písm. b/ ZBPP, a preto nemožno mať za správny záver odporcu o nenaplnení tejto zákonnej požiadavky.

Následne mal navrhovateľ za to, že sa krajský súd opomenul vysporiadať s jeho námietkou nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, kedy odporca v jeho odôvodnení len odcitoval ustanovenia právnych predpisov, odôvodnenie rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave z 3. apríla 2013, č. k. 15CoE/86/2013-84 (rozhodnutie o odmietnutí odvolania voči uzneseniu Okresného súdu Bratislava I zo 14. júna 2012, č. k. 2Er/677/2011-57 pre neprípustnosť odvolania-pozn.) a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v inej právnej veci (ide o uznesenie z 9. novembra 2010, sp. zn. 5Cdo/245/2010-pozn.), avšak v rozpore s § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok)(ďalej len „správny poriadok“) neuviedol, akými úvahami bol pri hodnotení dôkazov vedený a ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval.

Krajskému súdu vytkol, že miesto toho, aby sa relevantne vysporiadal s jeho námietkami obsiahnutými v opravnom prostriedku, dopĺňal odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporcu a navrhovateľom tvrdený nedostatok odôvodnenia tak za odporcu odstraňoval.

Navrhovateľ krajskému súdu ďalej vytkol absenciu právne relevantného stanoviska k možnosti aplikácie právneho názoru vysloveného R. v jeho komentári k Exekučnému poriadku, ako opomenutie námietky navrhovateľa, že poverenie v spornej exekúcii bolo vydané miestne nepríslušným súdom.

Odporca v jeho písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa navrhoval napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Uviedol, že pri svojom rozhodovaní vychádzal z doslovného znenia právnej úpravy obsiahnutej v zákone o bezplatnej právnej pomoci. Mal za to, že vo vzťahu k veci, v ktorej ho navrhovateľ požiadal o priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, bezúspešnosť sporu vyplývala už zo skutkových tvrdení navrhovateľa a bolo nepochybné, že veci nebude možné vyhovieť. Pokiaľ v napadnutom rozhodnutí uviedol, že „nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť“, neznamená to, ako sa domnieval navrhovateľ, že by vec mohla mať úspech, ale šlo z jeho strany o použitie legálneho pojmu definovaného zákonom o bezplatnej právnej pomoci.

Vo vzťahu k námietke navrhovateľa, že v napadnutom rozhodnutí absentuje právna úvaha, ktorou bol odporca vedený pri hodnotení dôkazov a ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, odporca uviedol, že v predmetnej veci nebolo možné použiť správnu úvahu, pretože je z jednoznačnej povahy právnej úpravy.

Odporca mal za to, že sa dostatočne vysporiadal s právnym názorom R. už vo vyjadrení k opravnému prostriedku navrhovateľa z 24. septembra 2013 (čl. 14), pričom túto rozhodne neignoroval. Dodal, že tento doktrínálny právny výklad nie je právne záväzný, a preto je na subjekte aplikujúcom právo, či si tento názor osvojí.

Celkovo označil odvolanie navrhovateľa za zmätočné, vnútorne protirečivé a nedostatočne vecne odôvodnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia

rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je namieste vyhovieť.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka posúdenia, či vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 2Er/677/2011, resp. na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 15CoE/86/2012, možno vo vzťahu k dovolaniu navrhovateľa voči rozhodnutiu, ktorým mu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, konštatovať zrejmu bezúspešnosť (§ 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci), ktorá ho vylučuje z nároku na poskytnutie právnej pomoci poskytovanej odporcom podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním nároku účastníka konania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, keď OSP pre priznanie oslobodenia odplatenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon o bezplatnej právnej pomoci príkladmo uvádza, načo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 OSP všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovieť.

V prejednávanej veci žiadal navrhovateľ v správnom konaní vedenom u odporcu priznanie nároku na právnu pomoc v exekučnej veci vedenej Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 2Er/677/2011, konkrétne vo veci dovolania voči uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2013, sp. zn. 15CoE/86/2012, ktorým Krajský súd v Bratislave odmietol odvolanie navrhovateľa (v tamtojšej veci povinného) proti uzneseniu Okresnom súde Bratislava I zo 14. júna 2012, sp. zn. 2Er/677/2011 o zamietnutí námietok navrhovateľa ako povinného voči exekúcii.

Krajský súd dospel v zásade k totožným právnym záverom ako odporca, keď skonštatoval, že nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu v zmysle § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Podmienky prípustnosti dovolania voči rozsudku upravuje Občiansky súdny poriadok v § 236, § 237 a § 239. Platí pritom, že aj keď nie je dovolanie voči uzneseniu prípustné podľa § 239 OSP, musí súd skúmať, či dovolaním napadnuté rozhodnutie nie je zaťažené niektorou z vád podľa § 237 OSP. Prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP nie je daná tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho

súdu je postihnuté niektorou z vád v tomto ustanovení uvedenu, ale je prípustné len vtedy, ak rozhodnutie skutočne takouto vadou aj trpí. Ak dovolací súd zistí, že rozhodnutie nie je niektorou z uvedených vád postihnuté, dovolanie odmietne, nakoľko smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Existenciu vád uvedených v § 237 OSP skúma a na ne prihliada dovolací súd nielen na námietku dovolateľa, ale z úradnej povinnosti bez zreteľa na to, či dovolateľ existenciu vady tvrdil alebo netvrdil. Ak zistí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí takouto vadou, toto rozhodnutie zruší.

V konaniach, v ktorých zákon ukladá súdu z úradnej povinnosti skúmať skutočnosti potrebné pre zistenie skutkového stavu, resp. tiež vykonať dokazovanie nad rozsah návrhov účastníkov konania (§ 120 ods. 2 OSP), je totiž zrejma bezúspešnosť, osobitne tak, ako je zadefinovaná v § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci, povahou veci vylúčená. Ide totiž o konania v tak citlivých veciach, že zákonodarca považoval za potrebné poskytnúť účastníkom širšiu ochranu ich práv tým, že uložil súdu povinnosť aktívne zisťovať skutočnosti a dôkazné prostriedky nad rámec návrhov účastníkov, ktorí by inak, napríklad z dôvodu neznalosti práva alebo faktickej či právnej nemožnosti určitý dôkaz obstarat', boli na svojich právach a právom chránených záujmoch poškodení.

Najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že pre nenaplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b/ zákona o bezplatnej právnej pomoci nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá osebe nevylučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavnou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy čl. 13 ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

S ohľadom na uvedené mal najvyšší súd za to, že je potrebné odvolaniu navrhovateľa vyhovieť a rozsudok krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zmeniť (§ 250ja ods. 3 OSP, § 250l ods. 2 OSP), napadnuté rozhodnutie odporcu z rovnakého dôvodu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V novom konaní odporca opätovne posúdi žiadosť navrhovateľa z hľadiska splnenia podmienok ustanovených v § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci, pričom vo vzťahu k zisťovaniu zrejmej bezúspešnosti je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v tomto rozsudku (§ 250r OSP).

O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 250k OSP, § 250l ods. 2 OSP. Keďže úspešnému navrhovateľovi trovy v konaní nevznikli, najvyšší súd mu nemohol priznať ich náhradu.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.